

CATECHISMUS DER VLAAMSCHE BEWEGING, titel van een door Cyriel Verschaeve in maart 1918 in het geheim, buiten medeweten en ook tegen de zin van de leiding van de Frontbeweging, naamloos uitgegeven en aan het front verspreid, ophefmakend vlugschrift. (Niet te verwarren met de *Katechismus van de Vlaamse Beweging* uit 1950 van Jan Boon.)

Oorspronkelijk heette de *Catechismus Kort begrip van de Vlaamsche Beweging in 't jaar 1917*. Het besloeg 23 pagina's, formaat pro patria, en was met de hand geschreven en gepolykopieerd. Deze uiting van toenemende radicalisering in een bepaalde groep Vlaamsgezinden in en om het Belgisch leger aan het front, werd eind april, begin mei 1918 door de zogeheten **Sublieme Deserteurs** tezamen met andere documenten meegenomen naar het bezette land, waar zij door een paar onder hen, Karel de Schaepdrijver en Jules Charpentier, binnen de maand werden gepubliceerd als eerste deel van de door hen gestichte IJzer-reeks, een serie over de Vlaamse actie aan het front. Na de oorlog, in 1919, kwam er een tweede naamloze editie van de *Catechismus der Vlaamsche Beweging*, bij de naamloze vennootschap Ons Vaderland, onder de nieuwe titel: *Catechismus van den Vlaamschen Nationalist*. Daarin waren enkele passages, die men onjuist had geacht, verbeterd en voegde men er ook enkele vragen aan toe. Jaak de Meester deelt in het zevende deel van het *Verzameld Werk* van Verschaeve mee, dat het handschrift van de auteur nog niet werd gevonden en hij neemt de editie van 1918 over. Deze editie vindt men ook in de *Bijdragen tot de Geschiedenis van de Vlaamsche IJzertragedie*, waarin het IJzerbedevaartcomité in 1939 de *Open Frontbrieven* bijeenbracht.

In vraag-en-antwoordvorm, zoals in de toenmalige catechismus gebruikelijk (de tekst was bestemd voor "ontwikkelden en leiders in de Vlaamsche zaak" en vooral voor de Vlaamse leiders in het leger, onder wie vele aalmoezeniers, seminaristen en andere studenten) geeft Verschaeve een overzicht van de Vlaamse strijd zoals hij die in 1917 zag, waarbij hij de houding onderzoekt die de Vlaamsgezinden aan het front moeten aannemen tegenover de activisten in het bezette gebied (**activisme**). Verschaeve constateert, dat de staatsinrichting van België gevaarlijk is voor de Vlamingen. De Belgische overheid doet haar plicht niet, terwijl de bevolking haar toestand niet beseft. Daarom is de V.B. noodzakelijk en de oorlog biedt een geschikte gelegenheid tot bewustmaking en realisering. Ingevolge de tekortkomingen van België mogen de Vlaamsgezinden in het bezette gebied de overigens verwerpelijke en hatelijke Duitse hulp aanvaarden indien het gaat om het herstel van miskende Vlaamse rechten en indien die hulp wel Vlaanderen maar niet Duitsland ten goede komt. Deze hulp wordt als een "bestuursdaad" gezien, die steunt op

de Belgische **Gelijkheidswet** van 1898. De *Catechismus* keurt dus de **Vlaamsche Hoogeschool** in Gent evenals de bestuurlijke scheiding goed en is een pleidooi voor de Vlaamse doeleinden van de activisten, wier eventuele persoonlijke inzichten de auteur verder onmogelijk te beoordelen noemt. “Zijn er slechte inzichten geweest of zelfs Duitschgezindheid bij de activisten wat wij niet denken dat dan ’s legers echte en zuivere Vlaamsche inzichten, dagelijks door zijn strijden op leven en dood tegen de Duitschers bewezen en rein gehouden, hoog boven alle vermoeden uitstralen en ’t recht doen zegevieren (...).”

LITERATUUR: *Bijdragen tot de Geschiedenis van de Vlaamsche IJzertragedie. De Open Frontbrieven*, 1939; – C. Verschaeve, *Verzameld Werk*, I en VII, 1955 en 1959; – H.J. Elias, *25 jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, I, 1969; – K. Bultynck, ‘Cyriel Verschaeve en de Frontbeweging. Nog maar eens?’, in *Verschaeviana. Jaarboek 1990-1991* (1991); – C. Verschaeve, *Oorlogsindrukken* (ingeleid door D. Vanacker), 1996.

GASTON DURNEZ*